

ÄÄNESTYSKÄYTTÄYTYMINEN ÄÄNESTYSPIIRI- JA KUNTA-KOHTAISTEN TILASTOJEN VALOSSA

Ilkka Vohlonen

Tausta

Äänestyskäyttäjyymisen tutkimisessa on viime vuosina erityisesti Suomessa käyty keskustelua tutkimuksen tavoitteiden, hahmottamisen ja suorittamisen yhteensovittamisesta. Nyt esitetty tilastotutkimus tehtiin allekirjoittaneen, ei valtiotieteilijän, toimesta. Koska allekirjoittaneelle oli mahdotonta (olosuhteiden takia) tutustua aikaisempaan politiikan tutkimuksen teoriaan sekä erityisesti siinä vallinneisiin tutkimusmenetelmiä arvioineisiin keskusteluihin, tuntuu luonnolliselta tukeutua tällä hetkellä muilla tieteenaloilla (esim. demografia, kansanterveystiede) käytettyihin ratkaisuihin.

Tätä selvitystä ei olekaan tarkasteltava mahdollisena poliittisen tilanteen kartoituksena tai tyhjentävänä analyysinä puolueiden voimasuhteiden muutoksista, vaan paremminkin tapana valtio-opin ulkopuolisen tutkijan suhtautumisesta täysin pragmatteisesti annettuun tehtävään. Tarkastelu ei pyri olemaan mitenkään tieteidenvälinen siinä suhteessa, että sillä pyrittäisiin saattamaan yhteen valtio-opille ja muille tieteille tunnusomaiset tutkimustavat, vaan asiaa tarkastellaan ainoastaan tekijän omasta tutkimusintressistä käsin.

Tämä tilastotutkimus suoritettiin kunnallisvaaleja 1980 edeltäneen kuukauden aikana. Sen tarkoituksena oli palvella Yleisradio Oy:n Itä-Suomen alue-toimituksen kunnallisvaalia toimittavaa asiantuntijaryhmää kartoittamalla äänestyskäyttäjyymistä sekä toisaalta mahdollistaen kunnallisvaalien 1980 tulosten vertailun aikaisempien vaalien perusteella laskettuihin odotusarvoihin. Lisäksi tilastoanalyysien perusteella pyrittiin tarkastelemaan äänestyskäyttäjyymisen erilaisuuksia eduskunta- ja kunnallisvaalien suhteen, sekä tutkimaan havaintoyksikön rajauksen (kunta tai äänestyspiiri) vaikutusta analyysin perusteella tehtäviin tulkintoihin äänestyskäyttäjyymisessä yleensä.

Suoritettujen tilastoanalyysien aineistona on käytetty keskusvaalilautakunnan tilastoja aikaisemmista puoluekohtaisista kannatusosuuksista eduskunta- tai kunnallisvaaleissa. Tarkastelemalla puoluekohtaisten osuuksien yhteisvaihteluja on pyritty kartoittamaan sekä selvittämään puolueiden välisiä kilpailusuhteita äänestyspiiri- ja kuntakohtaisten havaintojen avulla. Tarkempaa äänestyskäyttäjyymisen tutkimista varten olisi kuitenkin tarkoituksenmukaisempaa käyttää tutkimusasetelmana seuranta- tai taustatutkimusta, joka pohjautuu kohorttiaineiston seurantaan.¹ Lisäksi olisi ilmeisesti hedelmällisempää kohorttiaineiston seurannassa tarkastella äänestyskäyttäjyymistä pikemminkin kuin haastattelumenetelmän tuloksia. Tämäntyyppinen tutkimusha-

vainnointi on kuitenkin toistaiseksi yksilön oikeusturvaa loukkaava. Näin ollen, todellisia äänestyskäyttäytymisen havainnointeja voidaan tällä hetkellä hyödyntää ainoastaan poikkileikkausasetelmissä maantieteellisen otannan vaihdellessa.

Koska äänestyskäyttäytymisen, kuten yleensäkin käyttäytymisen, joka liittyy valinnaisiin vaihtoehtoihin, voidaan olettaa riippuvan yleisistä käyttäytymisen muotoja kuvaavista parametreista, niin tilastoanalyysia suunniteltaessa lähtökohdaksi otettiin yksilökohtainen kognitiivinen toimintamalli.² Tällöin äänestyskäyttäytymiseen vaikuttavat seikat voidaan periaatteessa jakaa kolmeen pääryhmään: yksilökohtaisiin kokemuksiin, yhteisön kokemuksiin sekä yhteiskunnallisiin kokemuksiin. Yksilökohtaisia kokemuksia ovat esim. ikä tai sukupuoli, jopa tuttavuussuhde ehdokkaisiin. Yhteisötason kokemuksista erityisesti kunnallisvaaleissa voitaneen pitää paikallista kunnallispolitiikkaa, sekä myöskin laajempaa poliittiseen toimintaan liittyvää henkilökohtaista historiikkiä. Yhteiskunnallista kokemusta hyvin usein kuvataan historiallisena tapahtumana, siis pitkälti kronologisiin tapahtumiin pohjautuvana systematiikkana. Tällaisia esimerkiksi voisivat olla elintason mukanaan tuomat uudentyypiset ongelmat tai teknologian aiheuttamat yhteiskunnalliset lieveilmiöt.

Äänestyskäyttäytyminen nähtiin edellä mainittuna kolmen tasoisen parametrin yhteisvaikutuksena, jotta reaalia maailman sekä suoritettavien tilastoanalyysien välinen suhde muistuttaisi analogiaa. Tätä analogiaa metodisella tasolla voitaisiin tarkastella joko yhteiskunnallisella tasolla — vaalipiiri tasolla, yhteisötasolla — kuntatasolla, tai yksilökohtaisella tasolla — henkilökohtaisella tasolla. Huomattavaa havaintoyksikön (yksilö, kunta, vaalipiiri) valinnan suhteen on se, että tilastollisia analyysia suoritettaessa tulisi jo suunnitteluvaiheessa huomioida niiden perusteella tehtävien johtopäätösten tarkoitus. Voidaankin karkeasti todeta, että havaintoyksikön rajaaminen jo sinänsä on eräs analyysin tärkeimmistä ns. sekoittavista tekijöistä. Toisin sanoen, joissakin tilastollisissa analyysissä voivat saadut tulokset esittää aivan sattumanvaraista jakaumaa, jonka voidaan päätellä johtuvan satunnaisesti määritellystä havaintoyksiköstä.³ Huomattavaa on myöskin se, että muutettaessa havaintoyksikköä yksilöstä yhteiskuntaan muuttuu myöskin tutkittavan ilmiön luonne olennaisesti, kuten aikaisemmin todettiin äänestyskäyttäytymisen riippuvan kolmesta yhtä aikaa vaikuttavasta hyvinkin erilaisesta seikasta.

Äänestysaluetaso on myös eräs mahdollinen käyttöön soveltuva analyysiyksikkö, mutta tämä soveltuu paremminkin tehtäviin tutkimuksiin, joissa pyritään erityisesti tarkastelemaan pienryhmin vaikutusta⁴ tai sitten tiettyjen erityisjärjestelyjen avulla voidaan näillä tiedoilla pyrkiä pikaprognosiin vaalien lopputuloksista.⁵

Lisäksi vaikeuttaa äänestyskäyttäytymisen tulkintaa edellä mainittujen kolmen vaikuttajan oletettavasti erilaiset vaikutusajat. Vaikutusajalla viitataan aikaan, jolla viiveellä kolmen eri parametrin vaikutukset näkyvät käyttäytymisen muutoksena. Näin ollen tarkasteltaessa aikaisempaa äänestyskäyttäytymisestä suhteessa oletettuun käyttäytymiseen on erityisen tärkeää huomioi-

da myöskin sen ajan pituus lähihistoriasta, jolla pyritään kuvaamaan aikaisempaa äänestyskäyttäytymistä.

Menetelmät

Koska yhteiskunnallisen kehityksen katsottiin olevan kutakuinkin vakiintunut 70-luvun puolivälistä lähtien, sekä edellisten kunnallisvaalien (1976) ilmapiirin samanlaisuuden sekä eduskuntavaalien 1979 ajankohtaisuuden takia päädyttiin tässä asetelmassa tarkastelemaan kunnallisvaalien 1976 ja eduskuntavaalien 1979 välistä ajanjaksoa. Näin ollen, tilastollisissa analyyseissä käytettiin kahta poikkileikkausmittausta äänestyskäyttäytymisestä, ja näiden mitausten välistä erotusta käytettiin äänestyskäyttäytymisen muutoksen kuvaajana. Koska kunnallisvaalien ja eduskuntavaalien ehdokkaat eriävät oleellisesti, havaintoyksikön valinnasta riippuen, käytettiin kahden poikkileikkauksen mittana kunkin puolueen prosenttuaalista kannatusta edellä mainituissa vaaleissa. Kahden edellä mainitun poikkileikkausmittauksen staattisen luonteen kuvaamiseksi muuttuvana (dynaamisena) ilmiönä laskettiin kuinkin puolueen prosenttuaalisten kannatusten erotus vuodesta 1976 vuoteen 1979.

Kaikissa seuraavissa esitetyissä tuloksissa on käytetty tilastollisten analyyseiden pohjana mittauksina puolueiden prosenttuaalisten kannatusten eroja, joiden keskinäisiä yhteisvaihteluita kuvattiin joko korrelaatio- tai regressioanalyysillä.⁶

Tulokset

Ensimmäisessä analyysissä tarkasteltiin puoluekohtaisten kannatusten muutosta vaalipiirikohtaisesti. Koska Ahvenanmaalta puuttui toinen poikkileikkausmittaus, oli havaintoyksikköjä, vaalipiirejä kaikkiaan 14. Yhdeksän suurimman puolueen prosenttuaalisten kannatusten muutoksien yhdysvaihteluja tutkittiin näin ollen korrelaatioanalyysillä 14 havaintoyksikön avulla (Taulukko 1).

Kun laskettuja korrelaatioita tarkastellaan suhteessa havaintoyksiköiden määrään, niin on huomattavaa se, että ne suhteellisen hyvin kuvaavat reaali maailman kuvaa puoluekannatusten muutoksista. Jos korrelaatioetumerkki on negatiivinen, niin käytännössä se tarkoittaa sitä, että kyseiset puolueet ovat potentiaalisia kilpailijoita toisilleen. Vastaavasti, jos korrelaatioetumerkki on positiivinen, niin vertailtavat kaksi puoluetta eivät mitään todennäköisemmin kilpaile keskenään, vaan kilpailevat jonkun kolmannen populaation äänistä. Eriyisesti negatiivisia korrelaatioita tarkastellessa ja niistä tehtävien yleistysten kritisoinnissa tulisi kiinnittää huomiota tilastollisen analyysin ja riippuvuuden

Taulukko 1. Puolueiden vaalipiirikohtaisten kannatusten muutosten 1976—79 väliset korrelaatiot.

	SDP	KOK	SKDL	KESK	LKP	RKP	SKL	SMP
SDP								
KOK	-0.25							
SKDL	-0.15	0.27						
KESK	-0.51	-0.39	0.25					
LKP	-0.23	-0.65	-0.16	0.32				
RKP	0.24	0.06	-0.11	-0.39	-0.41			
SKL	-0.13	-0.17	0.04	-0.18	-0.03	-0.21		
SMP	0.02	-0.09	-0.54	-0.48	-0.05	0.19	-0.09	
PKP	-0.45	0.04	0.24	-0.26	0.14	-0.38	0.35	0.05

määrittelyn teoriaan. Toisin sanoen, empiirisessä aineistossa voidaan useinkin havaita yhteisvaihtelua muuttujien välillä ilman riippuvuussuhdetta.⁷ Vuosien 1976—79 välisten puoluekohtaisten muutosten tarkastelussa voivat puolueiden A ja B muutokset korreloida negatiivisesti joko äänien kulkeutuessa A:sta B:hen tai B:stä A:han, tai näennäisesti jonkin kolmannen (C) puolueen tai useamman muun puolueen välityksellä (Kuva 1).

Kuva 1. Puolueiden A ja B muutosten välisen negatiivisen korrelaation mahdollisuudet.

Aika t_1		Aika t_2
A_1	<	A_2
B_1	>	B_2
tai		
A_1	<	A_2
C_1	>	C_2
B_1	<	B_2

Yllä kuvatussa tilanteessa voi olla tai voi olla olematta riippuvuussuhde puolueen A ja puolueen B kannatusten muutosten välillä. Kuitenkin oletettavaa on, että tuloksissa esille tulevat korrelaatiot itseasiassa kuvaavat riippuvuussuhteita puoluekannatusten muutoksissa. Vaikka esitetyissä kahden puolueen välisten kannatusten muutosten korrelaatioissa ei näiden välisestä riippuvuussuhteesta saada tietoa, niin tiedetään, että kaikkien puolueiden kannatusten muutoksien suunnan täytyy olla nolla korreloitavien muuttujien kuvatessa koko tapahtumasarjaa. Tästä syystä, havaintoyksiköiden ollessa pieni, pyritään laskettuja regressiomallejakin tulkitsemaan ainoastaan 2—4 selittävän (ennustavan puolueen) suhteen. Ilman satunnaisvaihtelua sekä laskukaa-

voissa tehtäviä pyöristyksiä tulisi kyseisten regressiomallien selitysarvojen nousta 100 %:a kaikkien n-1 puolueiden muutosten selittäessä 1:n puolueen muutosta. Vaikkakaan havaintoyksikön vähyden vuoksi ei laskettuja korrelaatioita voida tarkastella niiden sattumanvaraisuuden suhteen, niin on syytä huomata niiden suhteellisen suuri variaatio itseisarvon koon suhteen, mikä kuvastanee niiden realistisuutta.

Äänestyskäyttäytymisen, puolueiden keskinäisten kilpailusuhteiden kuvaamiseksi havainnollistettiin edellä mainittu korrelaatiomatriisi saatujen korrelaatioiden etumerkkien avulla (Taulukko 2).

Taulukko 2. Puolueiden vaalipiirikohtaisten kannatusten muutosten 1976—79 väliset yhteydet.

	SDP	KOK	SKDL	KESK	LKP	RKP	SKL	SMP
SDP	—							
KOK	—							
SKDL	—	+						
KESK	—	—	+					
LKP	—	—	—	+				
RKP	+	+	—	—	—			
SKL	—	—	+	—	—	—		
SMP	+	—	—	—	—	+	—	
PKP	—	+	+	—	+	—	+	+

Korrelaatioiden etumerkkejä tarkastelemalla huomaa helposti ääripuolueiden sekä suurten keskustapuolueiden välisen kilpailukyvyn eron, positiivisten korrelaatioiden kasautuessa erityisesti pienten puolueiden ja muiden puolueiden muutosten välisten erojen korrelaatioihin.

Koska Yleisradio Oy:n Itä-Suomen aluetoimitus käsitteli Mikkelin, Pohjois-Karjalan ja Kuopion läänien kunnallisvaalien 1980 tulostusta, käytettiin kuntakohtaisessa tilastollisessa analyysissä Kuopion läänin kuntaa. Näitä tuloksia voitaneen pitää yleistettävissä ainakin suhteessa Pohjois-Karjalan läänin kuntiin, sillä vaalipiirikohtaisten puolueiden kannatusten muutosten väliset korrelaatiot Pohjois-Karjalan läänin ja Kuopion läänin välillä korreloivat lähes täydellisesti (.93). Vastaava korrelaatio Kuopion läänin ja Mikkelin läänin vaalipiirien puoluekohtaisten muutosten välillä oli hieman pienempi (.78).

Kuopion läänin vaalipiirissä on kaikkiaan 24 kuntaa, joista 4 kaupunkia. Näin ollen, havaintoyksikköjä pääosiltaan voidaan pitää tyypillisinä maalaiskuntina. Kuopion läänissä olevien 24 kunnan puoluekohtaisten muutosten väliset korrelaatiot on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. Puolueiden kuntakohtaisten kannatusten muutosten 1976—79 väliset korrelaatiot Kuopion vaalipiirissä.

	SDP	KOK	SKDL	KESK	SMP	SKL	LKP	SKYP
SDP								
KOK	0.27							
SKDL	-0.14	0.33						
KESK	-0.18	-0.44	-0.32					
SMP	-0.44	-0.43	-0.21	-0.13				
SKL	-0.10	-0.20	0.24	-0.47	-0.01			
LKP	-0.00	0.00	-0.18	-0.47	0.01	0.33		
SKYP	-0.11	0.30	0.19	-0.19	-0.43	-0.31	-0.13	
PKP	0.10	-0.37	0.05	-0.13	0.24	0.37	-0.09	-0.21

Yleisesti ottaen voidaan todeta, että kunnissa tapahtuneiden äänestyskäyttäytymisen muutokset korreloivat suhteellisen voimakkaasti, ottaen huomioon, että nytkään ei havaintoyksikköjä ole enempää kuin 24. Erityisesti korrelaatioiden kaksitahoisuus, toisaalta voimakkaita ja toisaalta heikkoja, on ilmeisestikin todistus äänestyskäyttäytymisen johdonmukaisuudesta aikaisemmin äänestäneessä väestössä, koska tyyppillisissä maalaiskunnissa nuorten ikäryhmien kaupunkilaistuminen on jo tapahtunut ennen vuoden 1976 kunnallisvaaleja.

Kuntakohtaisten äänestyskäyttäytymistä esittävien korrelaatioiden havainnollistaminen tehtiin, kuten edelläkin, erittelemällä kunkin korrelaation etumerkki (Taulukko 4).

Taulukko 4. Puolueiden kuntakohtaisten kannatusten muutosten 1976—79 väliset yhteydet.

	SDP	KOK	SKDL	KESK	SMP	SKL	LKP	SKYP
SDP								
KOK	+							
SKDL		+						
KESK								
SMP								
SKL			+					
LKP		+			+	+		
SKYP		+	+			+		
PKP	+		+		+	+		

Kuten vaalipiirikohtaisissakin tuloksissa, niin kuntakohtaisissakin tuloksissa on selvä ero kilpailusuhteessa pienten ja suurten puolueiden välillä. Lisäk-

si on huomioitavaa se, että korrelaatioetumerkeillä edustetut puoluekannatusten kilpailusuhteet näyttävät hyvin pitävän paikkansa aikaisempien käsitysten kanssa.

Kuopion läänin vaalipiirikohtaisia kunnallisvaaleja 1980 koskevia puoluekohtaisia oletusarvoja laskettaessa tulostettiin myöskin regressioanalyysien mukaiset kertoimet ennustamaan kuuden suurimman puolueen kannatuksen muutosta.

Tulostettujen korrelaatioiden perusteellakin oletettavasti, muodostuivat regressiomallit suhteellisen voimakkaiksi jo kahden tai kolmen selittävän muutujan (muiden puoluekohtaisten muutosten) ollessa mukaan otettuna ennustemalleissa (60 %—80 % selitysarvot).

Vaalipiirikohtaisten ja kuntakohtaisten tilastollisten analyysien vertailemiseksi taulukoitiin puoluekohtaiset äänestysmuutosten välisten korrelaatioiden etumerkit samaan matriisiin (Taulukko 5).

Taulukko 5. Puolueiden vaalipiiri-/ja kuntakohtaisten kannatusten muutosten 1976—79 yhteneväisyydet.

	SDP	KOK	SKDL	KESK	LKP	RKP	SKL	SMP
SDP								
KOK	+/+							
SKDL	-/-	+/+						
KESK	-/-	-/-	+/-					
LKP	-/-	-/-	-/-	+/-				
RKP	+/	+/	-/	-/	-/			
SKL	-/-	-/-	+/+	-/-	-/+	-/		
SMP	+/-	-/-	-/-	-/-	-/+	+/	-/-	
PKP	-/+	+/-	+/+	-/-	+/-	-/	+/+	+/+

Ruotsalaisen kansanpuolueen ollessa ilman kannatusta Kuopion läänin vaalipiirissä taulukoitiin siitä ainoastaan vaalipiirien välisten erojen perusteella laskettujen korrelaatioiden etumerkit. Näin ollen, 36:sta korrelaation etumerkiparista jatkotarkastelua varten jäi 28 paria. Näistä 28 parista 20 oli identtistä (merkit samansuuntaisia). Toisin sanoen 71.5 % lasketuista korrelaatioista kahden erilaisen havaintoyksikön (kunta ja vaalipiiri) perusteella olivat samoja. Huomioitavaa on myöskin se, että lähes kaikki diskordantit etumerkiparit olivat pienten puolueiden muutosten ja muiden puolueiden muutosten välisistä korrelaatioista.

Yhteenveto

Kuntakohtaisten ja vaalipiirikohtaisten analyysien suhteellisen voimakas yhdenmukaisuus näyttää tukevan käsitystä, että erityisesti maalaiskunnissa on

äänestyskäyttäytymisessä oletettavissa ainoastaan pieniä muutoksia väestön rakenteen vakiinnuttua 70-luvun lopulla. Lisäksi on ilmeistä, että äänestyskäyttäytyminen kunnallisvaaleissa ja eduskuntavaaleissa yleisesti ottaen noudattaa samoja periaatteita, tilastollisten analyysien ollessa yhdenmukaisia havaintoyksikön valinnasta riippumatta.⁸ Tätä 70-luvun lopun äänestyskäyttäytymistä kuvanee myöskin se, että puoluekohtaisten muutosten keskiarvot kuntakohtaisten ja vaalipiirikohtaisten muutosten suhteen korreloivat voimakkaasti (.90), sekä vastaavat puoluekohtaisten muutosten keskihajonnat vielä voimakkaammin (.93). Yhteiskunnallisten vaikutusten hitaampaa ilmenemistä äänestyskäyttäytymisessä kuvanee se, että vaalipiirikohtaisten puolueiden muutosten suhteelliset keskihajonnat (hajonta/keskiarvo) vaihtelevat huomattavasti vähemmän (.48—1.69) kuin vastaavat kuntakohtaiset suhteelliset hajonnat (.61—5.61). Kunnallisvaalien 1980 äänestyskäyttäytymisen johdonmukaisuudet tarkasteltuna aikaisempaan ajanjaksoon nähden, esittävät vuoden 1980 puoluekohtaisia kannatusosuuksia pikemminkin väestörakenteen ja yhteiskunnallisen torkahtamisen vaikutuksina kuin aktiivisen kunnallispolitiikan tuloksina.

Yllä esitettyjen tulosten perusteella näyttää siltä, että puoluekohtaisia kilpailusuhteita tarkasteltaessa ei suuriakaan virheitä voida olettaa aiheutuvan havaintoyksikön (äänestyspiiri-kunta) valinnan tuloksena. Kuitenkin jos tarkastelun kohteena olisi äänestyskäyttäytymiseen vaikuttavat tekijät, niin tutkittavan ilmiön ja selittävien ilmiöiden vastaavuus tulisi varmistaa. Siis, jos tutkittavana on yksilökohtaisen käyttäytymisen muutoksen vaihtelu, niin selitettävän ilmiön tulisi olla mitattu yksilöiden välisenä variaationa. Vastavasti, jos tarkastelun kohteena on populaatiokohtaisten tunnuslukujen vaihtelu, niin selitettävän ilmiön tulisi myöskin olla mitattavissa ryhmien välisenä vaihteluna.⁹ Toisin sanoen, kun kartoitetaan puoluekohtaisten kannatusten muutosten kunnittaisia vaihteluja, niin selittävien ilmiöiden olemassaoloa tulisi etupäässä tarkastella kuntakohtaisesta tilanteesta, yhteiskunnallisten ilmiöiden ollessa joko tilastollisesti tai menetelmällisesti huomioonotettuja.

Yleisempää käyttäytymistieteiden soveltavaa metodologiaa silmällä pitäen näyttävät yllä esitetyt tulokset tukevan siirtymistä poikkileikkausaineistojen analysoinnista käyttäytymisen muutosten analysointiin. Voidaankin olettaa, että aikaisemmin (Kuva 1) esitetty näennäinen riippuvuussuhteen todennäköisyys on suhteellisesti paljon vähäisempi ilmiöiden muutoksien välillä kuin alku- tai loppujakaumien yhdenmukaisuuksien tarkastelussa. Lisäksi näitä aiheita käsittelevissä analyyseissä tulisi tarkkaan huomioida käytetyn havaintoyksikön koko sekä erityisesti tutkittavan ilmiön muutoksen aiheuttamiseen vaadittava aika sekä seuranta- että taustatutkimuksen puitteissa.

Suoritetujen tilastollisten analyysien tuloksien yleistettävyyden kannalta saattaisi olla tarkoituksenmukaista suorittaa vastaavia ratkaisumalleja eri poikkileikkausaineistoista lasketuilla tunnusluvuilla. Perusteellisempaa puolueiden välistä kilpailusuhdetta analysoivaa tutkimusta silmällä pitäen, sekä nyt esitettyjen tulosten paikkansapitävyyden suhteen voitaisiin käytettyyn analytiikkaan lisätä oletettavasti äänestyskäyttäytymiseen vaikuttavia ilmiöitä kuvaa-

via muuttujia. Erityisesti kuntakohtaisissa analyyseissä voidaan helposti, sekä tilastollisesti oikein, ottaa huomioon kuntakohtaisia merkittäväksi tunnettuja vaikuttajia, esim. kovarianssianalytiikalla. Koska näissä ns. ekologisissa analyyseissä havaintoyksiköiden koko on kääntäen verrannollinen havaintoyksiköiden määrään, niin yleisimmin käytettyjen monimuuttuja-analyyseiden perusteita noudattaen ei kovinkaan monen muuttujan yhtäaikaista tulkintaa voida suorittaa. Näissä tilanteissa olisikin syytä tukeutua tutkimusasetelman suunnitteluun yleisen otantateorian sekä tutkittavasta ilmiöstä tehtävien johtopäätösten huomioonottamisella.

Lisäksi näyttää siltä, että yllä esitetyn tyyppistä tilastoanalytiikkaa tulisi pääasiassa soveltaa politiikan tutkimusteorian perusteella johdettujen työhypoteesien testaukseen eikä niinkään niiden generoimiseen. Kuten alussa mainittiin, tämän tilastotutkimuksen tavoitteena oli ensisijaisesti kuvata äänestyskäyttäytymistä tilastojen valossa sekä täten toimia vertailupohjana kunnallisvaaleja 1980 selostavalle asiantuntijaryhmälle. Nämä tavoitteet se saavutti, mitattuna Itä-Suomen kunnallisvaaleissa havaituilla puoluekohtaisilla kannatusmuutoksilla ja niitä yleisölle selostaneiden asiantuntijoiden mielipiteillä.

VIITTEET

¹ Ks. D. T. Cambell & J. C. Stanley, *Experimental and Quasiexperimental Designs for Research*, Rand McNally, Chicago 1966.

² Ks. P. F. Secord & C. W. Backman, *Social Psychology*, McGraw-Hill, London 1964.

³ Ks. D. L. Phillips, *Abandoning Method*, Jossey-Bass, London 1973.

⁴ Ks. L. Hautamäki & R. Sänkiäho, Suomen Maaseudun Puolueen kannatus Pohjois-Karjalan maalaiskunnissa vuosien 1962, 1966 ja 1970 eduskuntavaaleissa, teoksessa V. Helander (toim.): *Vennamolaisuus populistisena joukkoliikkeenä*, Hämeenlinna 1971.

⁵ Ks. R. Sänkiäho, Vuoden 1966 eduskuntavaalien ennustaminen, *Politiikka* 2/1966.

⁶ Ks. N. H. Nie, C. H. Hull, J. G. Jenkins, K. Steinbrenner & D. H. Bent, *Statistical for the Social Sciences (SPSS)*, McGraw-Hill, New York 1975.

⁷ Ks. H. M. Blalock, *Causal Inference in Non-experimental Research*, Aldine, Chicago 1971.

⁸ Ks. A. H. Robinson, *The Necessity of Weighting Values in Correlation Analysis of Areal Data*, *Ann. Ass. Amer. Geo.* 1956: 2: 233.

⁹ Ks. H. R. Alker, A Typology of Ecological Fallacies, teoksessa M. Dogan & S. Rokkan (eds.): *Quantative Ecological Analysis in the Social Sciences*, M.I.T. Press, Mass. 1969.